

Språkhandling

Speech acts

<http://ndla.no/nb/node/63295>

J. L. Austin 1911 - 1960

- Speech acts
- Talehandling
- Språkhandling
- [https://snl.no/John Langshaw Austin](https://snl.no/John_Langshaw_Austin)
- *How to Do Things with Words* (1962)

Talehandling

- kan best beskrives som «når vi sier noe, **gjør** vi noe», slik som når en prest sier *jeg erklærer dere herved for rette ektefolk å være* eller som en handling utført ved hjelp av språket, for eksempel å beskrive noe (*det snør*), stille et spørsmål (*snør det?*), be om noe eller gi en ordre (*kan du sende saltet?*, *slipp våpenet, ellers skyter jeg deg*) eller å gi et løfte (*Jeg lover å gi det tilbake*). Andre vanlige eksempler på talehandlinger er å hilse, å unnskyldde (seg) eller å fornærme (noen).

Fra Store norske leksikon

- *Performativ, utsagn i første person entall eller flertall hvor selve ytringen eller avgivelsen av utsagnet fullbyrder den handling som utsagnets verb betegner. Eksempler er «Jeg lover deg at ...», «Vi ønsker dere ...».*

performativer

- Gratulerer med dagen!
- Vi krever tunnel NÅ!
- Vi søker teknisk produksjef.
- Jeg dømmer deg til sju års ubetinget fengsel.

teoretikere

- Ludwig Wittgenstein (1889 – 1951)
- *Philosophische Untersuchungen*
- „Worte sind Taten“

- J. L. Austin (1906 – 1960):
- 1955: *How to Do Things with Words*
- påstander x ytringer som utfører handling
- konstativer x performativer

•

- Illocution – záměr (formál)
- Perlocutio – působení (virkning)

men

- også setninger som:
- Jeg tjener 250 000 kroner i året. (opplysning, bekreftelse, ønsker å imponere)
- Kommer du på tirsdag? (spørsmål, anmodning)
- Glasset mitt er tomt.
- Her dreier det seg om **implisitte/indirekte** (kontra **eksplisitte/direkte**) språkhandlinger

Språkhandlingstyper

- **Appellative** (spørsmål, anmodning)
- **Ekspressive** (unnskyldning, gratulasjon)
- **Referensielle** (påstand, informasjon, bekreftelse)

indirekte språkhandlinger

- Vet du hvor mye klokka er?
- Kan du åpne døra?
- Har du fyr?
- Jeg går ut fra at du har lyst på en kopp kaffe.
- Er det sant!

.

- Du har vel ikke tid til å komme inom en gang i løpet av ettermiddagen?
- Respons på eksplisitt språkhandling:
- Joda, jeg har masse tid, jeg.
- Respons på indirekte språkhandling:
- Jovisst, jeg kommer i firetida.

Obs

- Standardiserte språkhandlingstyper som vi skal gjenkjene for en vellykket kommunikasjon.
- Vi vil si takk for oss.
- Mora di jobber ikke her. (Rydd opp etter deg!)